

SLUTTRAPPORT

forstudie

Arktisk Mat

Merkevare og marked

Art Nør AS
koktogklar.no

...fra råvare til ferdigprodukt

Sluttrapport

1. Sammendrag

Bakgrunnen for forstudien var at Art Nor, som eier av prosjektet, skulle se på mulighetene for utvikling og synergier for flere av matprodusentene i nord. Dette skulle legge grunnlaget for konkurransefremmende samarbeid sett i forhold til at produsentene ofte er små i nord.

Det viktigste i prosjektet var å se på mulighetene for å øke matproduksjon i Nord-Norge og bidra til en større selvforsyningsgrad av råvarer. For at Arktisk Mat skal bli en suksess må tilgangen til grønnsaker og andre arktiske råvarer være forutsigbart.

Kartleggingen vi har gjennomført i forstudien viser at utviklingen i de senere år innenfor området grønnsaker og poteter har gjennomgående en negativ utvikling, med unntak av potetproduksjon i enkelte områder. Grønnsaksproduksjon i litt større skala er mer eller mindre helt borte og det vi har igjen i Nord-Norge er en småskala produksjon tilnærmet en hagebruksproduksjon. Potensialet er stort mener vi. Det må da satses på miljøer som har gode forutsetninger og at det etableres klynger/grupper som jobber tett sammen om kompetanse/kunnskap og at fellesfunksjoner etableres i form av fellesanlegg/serviceanlegg. Dette er viktig for at råvarene skal bli gjort tilgjengelig for industriformål og tilpasset grossistene krav til salg og distribusjon samt forbrukernes ønsker.

Det finnes noen få større produsenter av reinkjøtt. Disse er imidlertid lite forutsigbare mht kvalitet og produktspesifikasjoner. Dette gir store utfordringer i forhold til å skape ferdigretter med bruk av reinkjøtt. Reinkjøtt mener vi har et stort potensiale, slik at vi ønsker å ta det med i våre videre planer.

Vi mener at urter har et stort potensiale, men de få som produserer/høster det p.t. er små og relativt uorganisert. Bruk av nord-norske urter i ferdigretter er for uforutsigbart med hht kvalitet og kvantitet. Det bør derfor ses nærmere på å organisere større grupper/klynger for å få opp en større produksjon både til industri- og forbrukermarkedet.

Innen geitmelkbaserte produkter, finnes det p.t. kun et anlegg som er forutsigbar i Nord-Norge, mht kvalitet og kvantitet. Det er Tines anlegg i Balsfjorden.

På områder vi har kartlagt mener vi at potensialet for økt verdiskapning er størst knyttet til grønnsaker, for å skape felles merkevare, produktsamarbeid og salg/markedsføring. Dette tror vi kan realiseres innenfor relativt kort tid (2 til 3 år) hvis forholdene blir lagt til rette (se illustrasjon under pkt 7).

2. Gjennomføring i henhold til prosjektplanen

2.1 Hovedaktiviteter

Aktivitetene som var beskrevet i prosjektplanen var som følger:

- 1a. Kartlegge produsenter/-miljøer av potet, kålrot, nepe og gulrot
Kartleggingen er gjennomført, se vedlegg.
- 1b. Kartlegge produsenter/-miljøer av reinkjøtt og videreforedlede reinsdyrprodukter
Kartleggingen er gjennomført, se vedlegg.
- 1c. Kartlegge tilgang på geitmelkbaserte produkter
Kartleggingen er gjennomført, se vedlegg.
- 1d. Kartlegge produsenter/-miljøer av urter
Kartleggingen er gjennomført, se vedlegg.
2. Etablere samarbeidsavtaler mellom de aktuelle produsentene/-miljøene:
Det er ikke inngått noen formelle samarbeidsavtaler, men det er utarbeidet mal for samarbeid. Det er imidlertid etablert en gruppe av potensielle grønnsaksprodusenter i Midt-Troms/Salangen. Denne gruppen består av 8 til 10 produsenter og vil allerede i løpet av sommeren gjennomføre en prøveproduksjon.
3. Markedsundersøkelse/-kartlegging:
Vi har gjort forespørsler og undersøkelser i ulike markeder og -segmenter. Tilbakemeldingene er entydig positive på at de ulike markedsegmentene ønsker nord-norske råvarer og ferdigretter. Vi har også produsert og testet noen prøveprodukter basert på arktiske råvarer. Utfordringen har bestått i å fremskaffe råvarer som har forutsigbar kvalitet. Ferdigrettene som er blitt testet, har imidlertid fått gode tilbakemeldinger.
4. Forarbeid til grafisk design av varemerke/logo:
Det har blitt gjennomført idédugnad og det er utarbeidet utkast til grafisk design på emballasje for å kunne legge grunnlaget for en merkevare.
5. Reiser/møter:
Det har vært gjennomført besøk på ulike markeder, både nasjonalt og internasjonalt for å hente idèer og erfare hvordan forskjellige lands matkulturer presenteres og promoteres. Forøvrig er det gjennomført 8 prosjektmøter i løpet av denne fasen.
6. Prosjektledelse og prosj.plan forprosjekt:
Gjennomført, søknad sendt for neste fase.
7. Administrasjon/sluttrapportering
Gjennomført.

3. Målrealisering

3.1 Prosjektmål

Vi skal utvikle en felles merkevare som en overbygning over de ulike varemerkene, og sørge for økt markedstilgang gjennom samarbeid med kompletterende råvareprodusenter/ produsenter fra vårt arktiske landbruk.

Dette omfatter nye produkter/kombinasjonsprodukter primært basert på potet, kålrot, nepe, gulrot, nordnorske melk/ostebaserte produkter, urter og reinkjøtt, og andre nordnorske kjøtt råvarer.

Et ønsket resultat er å bidra til økt arktisk landbruksproduksjon av de overnevnte råvarer, slik at forbrukermarkedet og råvaretilgangen til matproduksjon blir selvforsynt hele året.

3.2 Prosjektets hovedmålsetning

Denne fasen gjelder forstudie hvor det skal kartlegges råvareleverandører og råvaretilgang av reinkjøtt og urter i Nord-Norge. Kartleggingen gjelder også miljøer som har et potensiale til å øke potetproduksjonen og nye miljøer for å etablere produksjon av rotvekster.

Målsetning er å skape produksjonssamarbeid for å etablere felles merkevare og økt markedstilgang.

4. Prosjektorganisering og ressursdisponering

Oppdragsgiver: Art Nor AS

Prosjektansvarlig (PA): Art Nor AS

Prosjektleder (PL): Arktisk Kjøkken AS v/Per Clausen

Det er anvendt både interne og eksterne ressurser for å gjennomføre forstudiet.

5. Kostnader og finansiering

Se eget prosjektrengskap vedlagt.

Finansieringsplan:

Arktisk landbruk v/Fylkesmannen	kr 287 813
Egenfinansiering	<u>kr 95 938</u>
Total kostnad	<u>kr 383 750</u>

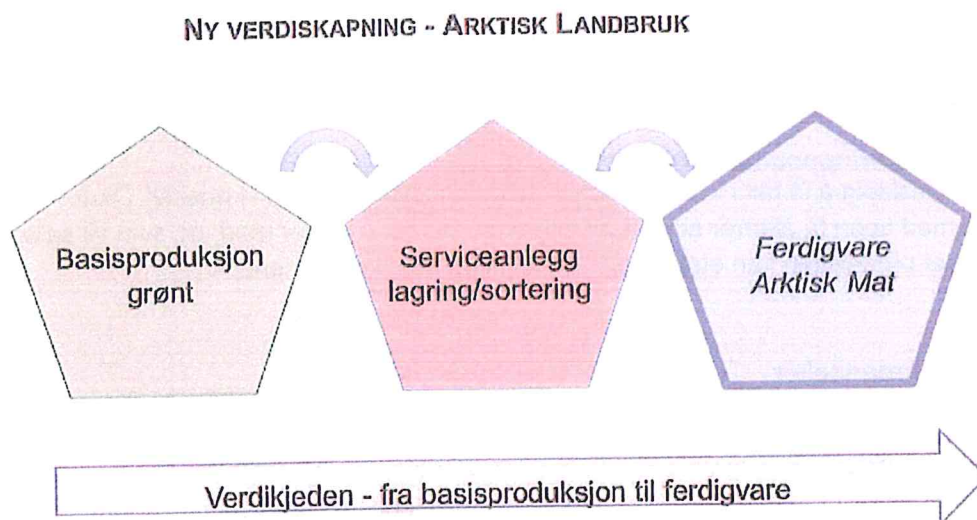
6. Viktige erfaringer

Prosjektgruppa fikk erfare at primærnæringen innen landbruk som er potensielle leverandører av grønnsaker og andre råvarer er fragmentert og relativt små. Det trenges derfor å igangsette et prosjekt som ivaretar hele produksjon- og næringskjeden innen disse områdene for å få forutsigbare leveranser i fremtiden.

7. Avslutning

Kartleggingen i forstudie om Arktisk Mat som Art Nor AS har gjennomført, viser at arktisk grønnsaksproduksjon, både til industri og konsum, må øke kraftig skal man lykkes med utvikling av produkter og ferdigretter basert på lokale grønnsaker.

Tre satsningsområder som vist under har en klar sammenheng og bør realiseres omtrent samtidig i løpet av en 2-3 årsperiode. Derfor anbefaler Art Nor å gå videre med et prosjekt for å kommersialisere de mulighetene som foreligger med arbeidstittel "Ferdigvare Arktisk Mat" (som illustrert under).

Det er laget prosjektplaner basert på alle tre områdene i illustrasjonen og sendt som søknader til Arktisk Landbruk v/fylkesmannen i Troms.

Sjlsand, 25.april 2014

Halgeir Jakobsen

VEDLEGG sluttrapport Arktisk Mat

1. Kartlegging produsenter

Reinkjøtt

Produsentnavn	Fylke	Merknad/kommentarer
Nortura/Thulefjord	Troms	Prøveleveranser reinkjøtt
Thor Åge Pedersen	Finnmark	
Varanger Vilt	Finnmark	Konkurs - vil oppstå i en ny gruppering
MT Slakt	Finnmark	Oppkjøpt av Thor Åge Pedersen
Arctic Rein og Vilt	Nordland	Konkurs - gjenoppstått
Reinbukken	Troms	
Saltfjell Reinprodukter	Nordland	
Andsvatten Reinslakteri AS	Troms	
Kåringen Reinslakteri	Nordland	
Hjertind Rein AS	Troms	Prøveleveranser reinkjøtt
Verdde AS	Troms	Prøveleveranser reinkjøtt

Kommentarer/oppsummering:

Det er vanskelig å få tak i kvalitetskjøtt med de spesifikasjonene vi ønsker. Derfor må vi jobbe videre med noen få aktører som viser interesse for det vi driver med, og som vil satse på at en ferdigmat produksjon kan etableres med reinkjøtt som komponent.

Potet og grønnsaker

Potetpakkerier	Fylke	Merknad/kommentarer
Grane produsentpakkeri	Nordland	Produsent eid vaske og pakkeanlegg
Håkvik	Nordland	Privat eid vaske og pakkeanlegg
Tromspotet	Troms	Produsent eid lager, vaske og pakke anlegg
Produsenter Kålrot	N/T/F	Få og små
Produsenter nepe	N/T/F	Få og små
Produsenter gulrot	N/T/F	Få og små

Kommentarer/oppsummering:

I løpet av perioden 2003 til 2013 har Nordland hatt en nedgang på omlag 50 % av potetareal som det er søkt arealtilskudd til. Troms har derimot hatt en liten oppgang i perioden. Det er spesielt kommunene i Midt-Troms som er relativt store på dette området. På grønnsaker er det spesielt Dønna og Fauske som skiller seg ut i Nord-Norge. Nedgangen i antall produsenter er stor. Det er også endel usikkerhet omkring denne produksjonen. Finnmark har en helt ubetydelig produksjon, med unntak av en liten potetproduksjon i Alta.

Utviklingen i Nord-Norge er svært bekymringsverdig på dette området og skal man få opp produksjonen igjen tror vi at det må etableres grupper/klynger med nødvendig kompetanse/kunnskap samt service/pakkeanlegg for å ta hånd om en større produksjon.

Melke- og osteprodukter

Melk/fløte	Fylke	Merknad/kommentarer
Tine	N/T/F	Ku melk
Osteprodusenter		
Tine/Balsfjord Geitmelk-ysteri	Troms	Vi har gjennomført prøveproduksjon av produkter hvor Balsfjordost har inngått som komponent
Vildevangen Gård	Troms	
Strandli Gård	Nordland	
Lofoten Gårdsysteri	Nordland	
Markens Grøde	Nordland	

Kommentarer/oppsummering:

Det er kun et anlegg i Nord-Norge som er forutsigbart på kvantitet og kvalitet hva gjelder bruk av geitost som komponent i fedigretter og det er Tines anlegg i Balsfjorden

Urteprodukter

Produsentnavn	Fylke	Merknad/kommentarer
Polarurt	Finnmark	Små mengder - relativt uforutsigbart mht. kvantum
Nordlysmat	Finnmark	Små mengder - relativt uforutsigbart mht. kvantum
Drivhus/urtehag	N/T/F	Små og uforutsigbare

Kommentarer/oppsummering:

Her er det langt frem til at vi skal kunne satse på produkter med Nord-Norske urter. Tilgangen er såpass begrenset idag at å kommersialisere volum produkter vil medføre høy risiko mht. kvantitet og kvalitet.

